

L1959:4110 (Göteborg 525)

Händelser som registrerades i FMIS (tom 2018-11-09). Nya "händelser" (from 2018-12-03) registreras i KMR som aktiviteter (åtgärd eller uppdrag).

Händelser

Statens Maritima museer (SMM) och Bohusläns museum utförde under februari/mars 2015 och i april 2016 en arkeologisk utredning i två etapper av ett vattenområde ost Risholmen utanför centrala Göteborg. Etapp 1, utförd av Bohusläns museum, bestod av arkivstudier och analys av side scan sonardata. Etapp 2, utförd av SMM, bestod av dykbesiktningar av 13 sonarindikationer samt bottenbesiktning och provgropsgrävning öster och norr om Knippelholmen. Utredningen resulterade i att en ny fornlämning, ett kulturlager från 1700-talet, konstaterades i området ost Knippelholmarna. Kulturlagret innehöll bl.a. rikliga mängder ostindiskt porslin men även ett flertal träföremål som går att koppla till bärgningsarbetet på vrakplatsen efter ost-indiefararen Göteborg vid 1700-talets mitt. Ingen av de 13 besiktigade sonarindikationerna var av arkeologiskt eller kulturhistoriskt intresse utan utgjordes huvudsakligen av naturliga bottenformationer. Resultat Öster om Knippelholmen konstaterades ett kulturlager vars ungefärliga utbredning baseras dels på iakttagelser av porslinsfragment synliga ovan botten, dels på den höga fyndkoncentrationen i provgrop 1, samt i stort sett avsaknad av fynd djupare än fem cm i övriga provgropar. SMM gjorde bedömningen att det påträffade kulturlagret utgör fornlämning då det av omfattningen och utbredningen att döma kan förmodas ha avsatts systematiskt under en längre tid. Det rör sig med andra ord inte om en enstaka dumpning av bärgat material från ostindiefararen Göteborg. Förutom porslinsskärvor påträffades även en del av en glasflaska, ett fragmenterat stengodskrus och en skärva grönglaserad yngre rödgodskeramik. Flera träbrädor med sinkade kortsidor, vilka tolkades som delar av trälådor, påträffades ca 20-40 cm ned i provgrop 1. Samma typ av låddelar hittades vid bärgningarna vid Göteborgs förlisningsplats under 1980- och 1990-talen. En träbräda till en lådsida var bevarad i sin fulla längd, 90 cm, och den är i det närmaste identisk med fynd från utgrävningarna av Göteborg. Av fyndsammahangen framgår att många av dessa lådor var klädda, eller fodrade med 1-2 mm tjocka blyplåtar som var sammanlödda i skarvarna. Eftersom Göteborg fraktade stora mängder te och kryddor är det troligt att dessa torrvaror transporterades i fodrade trälådor för att skydda lasten från fukt. Inga vedartsanalyser på låddelarna har utförts men eftersom lådorna innehållit gods som packats i Kina är det troligast att tillverkningsorten bör vara ungefär densamma som inköpsorten i Kina. Förutom lådsidor påträffades ytterligare träföremål i provgrop 1 i form av en laggstav samt två konformade pluggar i ek, där den ena var försedd med en inslagen kil. Bärgningar från Göteborgs vrakplats har ägt rum vid ett flertal tillfällen under 1700-, 1800- och 1900-talen, men avsaknaden av fyndmaterial från 1800- och 1900-tal talar för att kulturlagret mest troligt härrör från 1700-talets stora bärgningsarbeten. Samtliga fynd i provgroparna, framförallt i provgrop 1 där fyndkoncentrationen var som störst, kan på typologiska grunder dateras till 1700-tal. Ett urval av fynd från provgrop 1 bärgades för fotodokumentation varefter de återdeponerades i gropen. Kulturlagret förefaller vara koncentrerat till ett område utanför en liten vik ost Knippelholmen. Under mitten av 1700-talet då havsnivån stod knappt en meter högre än idag skar denna vik djupare in Knippelholmen och erbjöd mindre båtar ett väl skyddat hamnläge för åtminstone sydliga till nordvästliga vindar. Om platsen använts för hantering och omlastning av bärgat gods under flera års tid finns det med största sannolikhet även lämningar efter bryggor och annan infrastruktur i strandkanten och kanske även på land. På Knippelholmen i anslutning till ovan nämnda vik finns flera plana gräsytor där man mycket väl kan ha haft mindre bodar för lagring och hantering av bärgat gods och kanske även andra verksamheter som hade med bärgningsarbetet att göra.

Beslut enligt KML	
Beslutande myndighet	Länsstyrelsen, Västra Götaland
Beslutsdatum	2016-03-07
Beslutstyp	Arkeologisk utredning enligt 2 kap. 11§ KML
Intrasis public id	10000007
Diarienummer	431-39706-2014

Registrering	
Osäker position	Nej
Registrerande organisation	Statens maritima museer
Registreringsdatum	2018-01-10
Underlag	Rapport, analog
Koordinatsystem	SWEREF-99 TM
Digitaliseringsteknik	Manuell koordinatinskrivning
Fritext granskad	Nej
Osäker utbredning	Nej
Kvalitetshöjd	Nej
Kartunderlag	Annat underlag
Intrasis public id	10000009
Mätmetod	GPS
Digitaliseringsmetod	FMI registrering

Anmälan	
Anmälningstyp	Nyanmälning
Ansvarig organisation	Statens maritima museer
Anmälarens beteckning	5.3.1-2015-240
Intrasis public id	10000008
Ankomstdatum	2016-05-16
Anmälningsdatum	2016-01-01
Diarienummer	342-3718-2016